

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

นางสาววาสนา สาเมาะ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5924884518

วิชา (POL 7096) การค้นคว้าอิสระ (Independent Study)

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ศูนย์การเรียนรู้จังหวัดปัตตานี

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม

ผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา¹

นางสาววาสนา สาเมาะ²

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จิตนุพงศ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ซึ่งเป็น การวิจัยตามแนวทางเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 1) การให้บริการด้านการเลี้ยงดูที่เน้นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัย 4 ที่ความจำเป็นต่อชีวิต เช่น จัดที่พักอาศัย อาหารวันละ 3 มื้อ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น 2) การให้บริการทางด้านการแพทย์ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การฟื้นฟูพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการบริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยตนเองและด้วยเครื่องตามสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การทำกายบำบัด นอกจากนี้ก็ยังมี

¹ บทความเรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา โดยมีที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จิตนุพงศ์

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

กิจกรรมอื่นๆ เป็นรายกรณีอย่าง 3) การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่ผู้รับบริการเมื่อประสบปัญหา 4) การให้บริการงานอาชีพะบำบัด อย่างการสอนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้จันทน์ ทำช่อประธาน การทำการบูรการทำดอกไม้จากถุงน่อง และ เครื่องจักรสานต่าง ๆ เป็นต้น 5) การให้บริการนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ได้รับความบันเทิงสนุกสนานคลายความวิตกกังวล เกิดความเพลิดเพลิน และคลายเครียด 6) การให้บริการด้านศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุ มีโอกาสประกอบพิธีกรรมทางศาสนาประเพณีนิยมในวันสำคัญ ๆ และยังอนุญาตให้ผู้สูงอายุไปประกอบศาสนกิจภายนอก 7) การให้บริการด้านการฌาปนกิจ ในกรณีที่มีผู้สูงอายุที่มีญาติ หรือไร้ญาติ ที่ไม่สามารถจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพหรือหากญาติมีความประสงค์ต้องการนำศพไปบำเพ็ญกุศล ก็จะอำนวยความสะดวกตามความประสงค์ของญาติ ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวส่งผลต่อสภาพร่างกาย และจิตใจของผู้สูงอายุในทางที่ดีขึ้น

ผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดูแลโดยให้ความเห็นว่าทุกรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลาดีหมด และมีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการที่ดีของพี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ ส่วนความชอบในรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของร่างกายผู้สูงอายุแต่ละคน บางคนชอบกิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน เช่น การร้องเพลง เต้นรำ ไปเที่ยว เป็นต้น บางคนชอบกิจกรรมอาชีพะบำบัด เช่น งานประดิษฐ์สิ่งของทำดอกไม้หรือการพับกระดาษเป็นผีเสื้อ การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น หรือบางคนชอบออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา

สำหรับปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา มีดังนี้ 1) ผู้สูงอายุบางรายไม่สามารถตอบสนองกับกิจกรรมได้ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรม 2) ผู้สูงอายุบางรายไม่ให้ความร่วมมือไม่เต็มร้อย เนื่องด้วยสุขภาพไม่เอื้อ ร่างกายอ่อนล้า 3) สถานที่ยังไม่เอื้ออำนวย อุปกรณ์ไม่พร้อม และไม่ได้มาตรฐานพอสมควร และ 4) เจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอต่อภาระงาน

ด้านการดูแลผู้สูงอายุ และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ส่วนข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา มีดังนี้ 1) อยากให้หน่วยงานที่ดูแลจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ 2) อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรร นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักฟื้นฟูสมรรถนะที่มีความรู้เฉพาะด้านมาดูแล ควบคู่กันไปกับพี่เลี้ยง เพื่อการพัฒนาฟื้นฟูดูแลผู้ป่วยให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

บทนำ

สถานการณ์และคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จีราพร ทองดี และคณะ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสังคมวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น และต้องประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบต่างๆ ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.1 ($= 85.70$, range = 44-117, SD = 1.27) และ 51.60 ($= 90.60$, range = 43-119, SD = 12.3) ตามลำดับ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2556) ได้ศึกษาเรื่องจากปัญหาสู่นโยบาย: ศึกษากรณีผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ใน พ.ศ.2553 ประชากรผู้สูงอายุหรือตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งครอบคลุมจังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีจำนวน 347,858 คน หรือร้อยละ 10.16 ของประชากรทั้งหมดในสี่จังหวัดเหล่านั้น และในอีก 5 ปีถัดไปหรือ พ.ศ. 2558 ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 423,944 คน หรือร้อยละ 11.65 ของประชากรทั้งหมด หากพิจารณาตามเกณฑ์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งกำหนดว่าพื้นที่ใดที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด พื้นที่นั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่กำลังเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุแล้ว สำหรับปัญหาของผู้สูงอายุมีปัญหาหลัก 4 ประการ คือ 1) การลดคุณค่า และบทบาทผู้สูงอายุในครอบครัวซึ่งมีสาเหตุจากการลดลงของการเคารพนับถือสมาชิกอาวุโสในครอบครัว 2) การถูกทอดทิ้งและความโดดเดี่ยวซึ่งมีสาเหตุคือการทำงานต่างถิ่นของบุตรในประเทศมาเลเซียหรือต่างจังหวัด การสูญเสียบุตรหลานในเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการขยายตัวของค่านิยมแบบปัจเจกชนนิยม 3) ความยากลำบากในการเข้าถึงบริการและสิทธิ มีสาเหตุจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดำเนินงานไม่จัดบริการให้เพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง และขาดการปฏิบัติงานในเชิงรุกเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิ และ 4) ปัญหาองค์กรหรือชมรมผู้สูงอายุยังมีจำนวนน้อยและขาดความเข้มแข็ง

ฉะนั้นจากสภาพปัญหาสังคมด้านผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นก่อกำกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวางที่ไม่ใช่เฉพาะประชาชนผู้บริสุทธิ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงประชาชนผู้สูงอายุก็ต้องรับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นเช่นกัน ฉะนั้น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ในฐานะหน่วยงานของรัฐ สังกัดสำนักบริการสวัสดิการสังคม กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเพื่อพัฒนาสังคมและให้บริการอย่างทั่วถึงได้มาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้และสังคมมั่นคง โดยกำหนดพันธกิจหลัก จัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง ดูแล ค้ำครอง พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแลของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ประเภทอยู่ประจำเพศชายและหญิงจำนวนทั้งสิ้น 70 คน โดยรับผู้สูงอายุที่คุณสมบัติเป็นเพศชายหรือหญิงมีอายุ 60 ปีขึ้นไป ไม่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา และอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่เป็นโรคเรื้อรัง หรือโรคติดต่อร้ายแรง ไม่พิการทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในกิจวัตรประจำวัน และที่สำคัญ คือผู้สูงอายุที่มีความประสงค์เข้าอยู่ในบ้านพักผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนอย่างหนึ่งอย่างใดคือ ฐานะยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย ขาดผู้อุปการะ หรือผู้ให้ความช่วยเหลือ ไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้อย่างปกติสุข (ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา, 2561: ออนไลน์)

สำหรับการให้บริการด้านการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา จะเป็นการเน้นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัย 4 กล่าวคือความจำเป็นต่อชีวิต เช่น จัดที่พักอาศัย อาหารวันละ 3 มื้อ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ให้มีความเป็นอยู่ตามสมควรแก่อัตภาพ มีโรงเรียนผู้สูงอายุ การให้บริการทางการแพทย์ มีเจ้าหน้าที่หรือพี่เลี้ยงคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การฟื้นฟูพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการบริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยตนเองและด้วยเครื่องตามสภาพ

ร่างกายของผู้สูงอายุ การทำกายบำบัด กรณีเจ็บป่วยเฉพาะโรค จะส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา งานอาชีพบำบัด ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมในยามว่างให้เป็นประโยชน์ ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสมัครใจ การนันทนาการให้ผู้สูงอายุได้รับความบันเทิง การให้บริการทัศนศึกษานอกสถานที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้ ความเพลิดเพลินจาก สังคมภายนอก บริการด้านศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุปฏิบัติธรรมประเพณีทางศาสนา (ศูนย์ พัฒนาการจิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา, 2561: ออนไลน์)

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาผู้สูงอายุที่ประสบพบเจอในมิติของการดำเนินงานด้านกิจกรรมการดูแล ผู้สูงอายุที่ผ่านมา คือ (1) สภาพของผู้สูงอายุติดบ้าน คิดถึงบ้าน อยากกลับบ้าน แต่ในขณะที่ ลูกหลานไม่มีเวลาดูแล หรือไม่มีญาติ-ลูกหลาน (2) ผู้สูงอายุจะมีอาการซึมเศร้า ไม่ยอมให้ความ ร่วมมือทุกๆ กิจกรรม เช่น ไม่ยอมทานข้าวร่วมกับ ผู้อายุท่านอื่นๆ รวมถึงไม่ยอมดำเนินกิจกรรม ใดๆ ของศูนย์จิตเกิดด้วย และ (3) ผู้สูงอายุจะมีพฤติกรรมในลักษณะชอบเรียกร้องความสนใจ ไม่ เชื่อฟัง มีปัญหา หรือมีพฤติกรรมคล้ายๆ กับเด็ก ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะ เป็นเจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน ซึ่งมีภารกิจงานส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุของ ศูนย์พัฒนาการจิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา จึงได้จัดทำบทความวิจัยเพื่อ นำเสนอผลวิจัยจากการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจิตสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ทั้งเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางเพิ่มศักยภาพของ ศูนย์ในการดูแลผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจิตสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้าน ทักษิณ จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจิต สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา

3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบดูแลผู้สูงอายุที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลาดำเนินการอยู่ และระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ผู้สูงอายุ) ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุต่อไป
2. ขอบเขตด้านประชากร : ผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่จังหวัดยะลา (ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา)
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา : เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม – เมษายน 2561

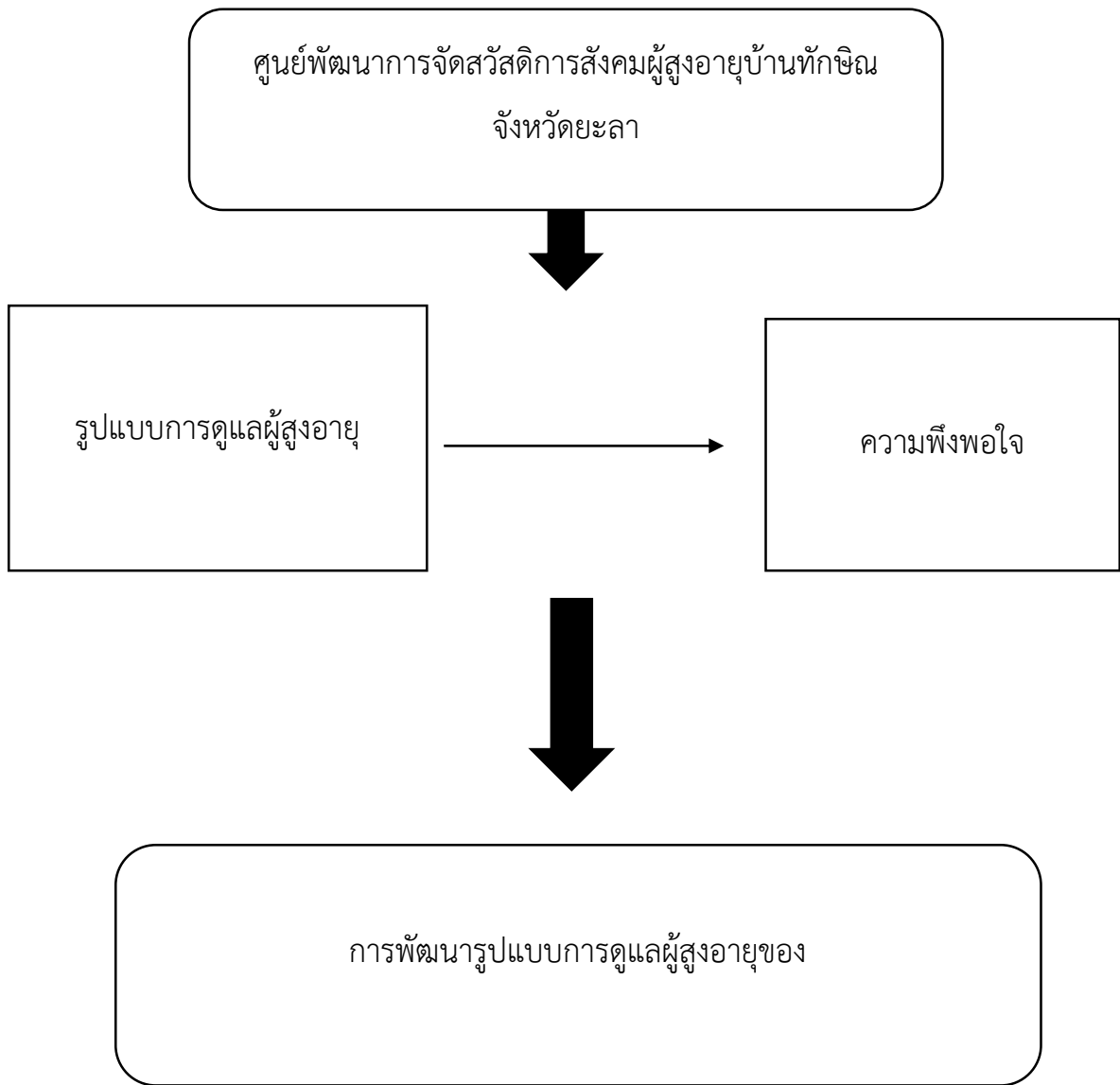
นิยามศัพท์ของการวิจัย

รูปแบบการดูแล หมายถึง แผนปฏิบัติ แบบแผน หรือวิธีการที่ได้ใช้ในการบริการหรือดำเนินกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็น หรือทัศนคติทางบวกของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้สูงอายุหรือผู้รับบริการที่อยู่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยตามแนวทางเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา จำนวน 3 คน และ 2) ผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา จำนวน 3 คน โดยการได้มาของขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง อาศัยความสามารถ

ของผู้วิจัยในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานดูแลผู้สูงอายุคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และคาดว่าจะสามารถให้ข้อมูลต่อประเด็นวิจัยอย่างครบถ้วนซึ่งผลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์โดยการทำความเข้าใจกับความหมายของแต่ละเรื่องและประเด็น หาความสอดคล้องของเนื้อหาในแต่ละประเด็น และหาความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นโดยยึดหลักตรรกะเทียบเคียงกับแนวทฤษฎีและบริบทของพื้นที่ศึกษา การนำเสนอผลการศึกษาใช้วิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 1) การให้บริการด้านการเลี้ยงดูที่เน้นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัย 4 ที่ความจำเป็นต่อชีวิต เช่น จัดที่พักอาศัย อาหารวันละ 3 มื้อ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น โดยการบริการจากเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดเวลา อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการให้บริการผู้สูงอายุในด้านนี้ถือเป็นรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่สำคัญและเป็นการบริการที่มาตรฐานที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุทั่วไปก็ได้จัดให้มีการบริการเป็นลำดับสำคัญ 2) การให้บริการทางด้านการแพทย์ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การฟื้นฟูพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการบริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยตนเองและด้วยเครื่องตามสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การทำกายบำบัด นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เป็นรายการน้อยๆ แม้ปัจจุบันคนที่คอยดูแลด้านนี้อาจจะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขโดยตรง แต่เจ้าหน้าที่หรือพี่เลี้ยงแต่ละคนก็ได้ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดี 3) การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์ประจำศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา คอยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหาแก่ผู้รับบริการเมื่อประสบปัญหา 4) การให้บริการงานอาชีพบำบัด อย่างการสอนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้จันทน์ ทำช่อประธาน การทำการบูรการทำดอกไม้จากถุงน่อง และ เครื่องจักรสานต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริม และสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เช่น การพับกระดาษเป็นผีเสื้อ การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น 5) การให้บริการนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ได้รับความบันเทิงสนุกสนานคลายความวิตกกังวล เกิดความเพลิดเพลิน และคลาย

เครือข่าย 6) การให้บริการด้านศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุ มีโอกาสประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีนิยมในวันสำคัญ ๆ และยังอนุญาตให้ผู้สูงอายุไปประกอบศาสนกิจภายนอก เช่น ไปบำเพ็ญกุศลตามวัดต่าง ๆ ตามความสมัครใจ ไปฟังบรรยายพิเศษต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา คือ นำผู้สูงอายุไปละหมาดวันศุกร์ ณ มัสยิดกลางจังหวัดยะลา และ 7) การให้บริการด้านการฃาปนกิจ ในกรณีที่ผู้สูงอายุที่มีญาติ หรือไร้ญาติ ที่ไม่สามารถจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพหรือหากญาติมีความประสงค์ต้องการนำศพไปบำเพ็ญกุศล ก็จะสามารถจัดทำได้

จากรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ที่ได้กล่าวมาข้างต้นส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงจากเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายที่ตนเองสามารถทำได้ ผู้สูงอายุที่ติดเตียงร่างกายได้รับการฟื้นฟูที่ดีด้วยการทำกายภาพบำบัดอยู่เสมอจากเจ้าหน้าที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีสภาพจิตใจที่ดีไม่เครียด รักสงบ และบอกร้องโลกในงานดี เนื่องจากได้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลาจัดขึ้น ฉะนั้นเจ้าหน้าที่จึงมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ยังไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแต่อย่างใด แต่สิ่งที่อยากให้มีปรับปรุงเพิ่มเติม คือ การจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้พอกับภาระงานและความต้องการของผู้รับบริการ รวมทั้งการจัดสรรกำลังทรัพยากรที่เหมาะสมกับงานด้วย เพราะการจัดสรรทรัพยากรบุคคลถือมีความสำคัญต่อดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรนักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด ที่มีความรู้โดยตรงมาดูแล ทั้งนี้เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุให้ดีขึ้นกว่าเดิม

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผู้สูงอายุทั้งสามคนตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าทุกรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลาดีหมด ส่วนความชอบในรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของร่างกายผู้สูงอายุแต่ละคน อย่างคุณตาสมชาย ภัคดี จะชอบกิจกรรม

นันทนาการแบบสนุกสนาน เช่น การร้องเพลง เดินร่ำ ไปที่เที่ยว เป็นต้น เพราะสภาพร่างกายของคุณลุงยังมีความแข็งแรงดี ส่วนคุณยายละไม ชัยยากิจ ชอบกิจกรรมอาชีพะบำบัด เช่น งานประดิษฐ์สิ่งของทำดอกไม้หรือการพับกระดาษเป็นผีเสื้อ การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น เนื่องจากตนเองจะมีปัญหาเรื่องการเดินของขาที่ไม่ค่อยแข็งแรง สำหรับคุณตาวิเชียรโชค ไชยอำพร ชอบออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา โดยเฉพาะการเล่นตะกร้อยิงเข้าตาข่ายเป็นสิ่งที่คุณตาวิเชียรโชคฯ ชอบมากเนื่องจากเดิมเคยเป็นนักกีฬา ซึ่งสภาพร่างกายยังแข็งแรงฉะนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเสริมหรือพัฒนาแล้ว เพราะกิจกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านหักษิณ จังหวัดยะลา จัดให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และจากการสัมภาษณ์ถึงความพึงพอใจ พบว่า โดยภาพรวมแล้ว ผู้สูงอายุทั้งสามคนมีความพึงพอใจมากต่อรูปแบบการดูแลของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านหักษิณ จังหวัดยะลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการที่ดีของพี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ที่เปรียบเสมือนลูกๆ หลานๆ มากอยดูแล จนบางครั้งทำให้ผู้สูงอายุบางคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดีกว่าคนที่บ้านอีก จากที่มีความทุกข์เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านหักษิณ จังหวัดยะลา จัดประกอบการได้รับความจริงใจจากเจ้าหน้าที่ก็สามารถทำให้ความทุกข์เหล่านี้เริ่มจางหายไปบ้าง

3. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านหักษิณ จังหวัดยะลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนถึงปัญหา อุปสรรคของการดำเนินการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุหรือผู้สูงอายุบางรายไม่สามารถตอบสนองได้เนื่องจากสมองฝ่อ เมื่อเล่นกิจกรรมก็จะไม่สามารถตอบสนองกับกิจกรรมได้ เช่น ไม่สามารถแยกสีได้ หรือไม่รู้จักตัวเลข เป็นต้น ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรม 2) สถานที่ไม่เอื้ออำนวย อุปกรณ์ไม่พร้อม และไม่ได้มาตรฐาน เช่น เครื่องช่วยพยุงมีแต่ไม่สามารถนำมาใช้ได้เนื่องจากเครื่องใหญ่เกินไป ไม่เหมาะสมกับห้องหรือสถานที่ของศูนย์ด้วย 3) ผู้สูงอายุบางรายไม่ให้ความร่วมมือไม่เต็มร้อย เนื่องด้วยสุขภาพไม่เอื้อร่างกายอ่อนล้า จนคิดว่าชีวิตไม่มีความหมาย ไม่มีกำลังใจที่จะสู้ เสี่ยงต่อการเข้าสู่สภาวะซึมเศร้าจิตใจไม่สุข เพราะได้รับผลกระทบจากที่บ้าน จากครอบครัว บางรายถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ

จากที่บ้านมา และ 4) เจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อภาระงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้ 1) อยากให้หน่วยงานที่ดูแลจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีมาตรฐาน 2) อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรร นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักฟื้นฟูสมรรถนะที่มีความรู้เฉพาะด้านมาดูแลควบคู่กันไปกับพี่เลี้ยง เพราะปัจจุบันเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุมีแค่ความรู้จากที่มีการจัดอบรมมาเท่านั้น และบางเรื่องเป็นการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ที่สำคัญอยากให้มีการคัดแยกประเภทผู้สูงอายุที่ป่วย และมีเจ้าหน้าที่ดูแลเฉพาะทาง เพื่อการพัฒนาฟื้นฟูดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็น การศึกษารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 1) การให้บริการด้านการเลี้ยงดูที่เน้นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัย 4 ที่ความจำเป็นต่อชีวิต เช่น จัดที่พักอาศัย อาหารวันละ 3 มื้อ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น โดยการบริการจากเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ตลอดเวลา อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการให้บริการผู้สูงอายุในด้านนี้ถือเป็นรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่สำคัญและเป็นการบริการที่มาตรฐานที่ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุทั่วไปก็ได้จัดให้มีการบริการเป็นลำดับสำคัญเนื่องจากว่าปัจจัย 4 จะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้อายุ สอดคล้องกับ ศรีทับทิม รัตนโกศล (2527, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความต้องการทางกายและจิตใจ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์ ความต้องการทางด้านร่างกาย ได้แก่ ปัจจัย 4 ความต้องการทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัยโดยเฉพาะความต้องการด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ปลอดภัยจากความวิตกกังวลและความหวาดกลัว ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัว ความต้องการโอกาสก้าวหน้า โดยเฉพาะในเรื่องของความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต 2) การให้บริการทางการแพทย์ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การฟื้นฟูพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการ

บริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยตนเองและด้วยเครื่องตามสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การทำกายบำบัด นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เป็นรายกรณี แม้ปัจจุบันคนที่คอยดูแลด้านนี้อาจจะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขโดยตรง แต่เจ้าหน้าที่หรือพี่เลี้ยงแต่ละคนก็ได้ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดี 3) การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ โดยนักสังคมสงเคราะห์ประจำศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา คอยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ไขปัญหา แก่ผู้รับบริการเมื่อประสบปัญหา 4) การให้บริการงานอาชีพบำบัด อย่างการสอนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้จันทน์ ทำช่อประธาน การทำการบูรการทำดอกไม้จากถุงน่อง และ เครื่องจักรสานต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งเป็นการส่งเสริม และสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เช่น การพับกระดาษเป็นผีเสื้อ การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น 5) การให้บริการนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ได้รับความบันเทิงสนุกสนานคลายความวิตกกังวล เกิดความเพลิดเพลิน และคลายเครียด 6) การให้บริการด้านศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุ มีโอกาสประกอบพิธีกรรมทางศาสนาประเพณีนิยมในวันสำคัญ ๆ และยังอนุญาตให้ผู้สูงอายุไปประกอบศาสนกิจภายนอก เช่น ไปบำเพ็ญกุศลตามวัดต่าง ๆ ตามความสมัครใจ ไปฟังบรรยายพิเศษต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุที่นับถือศาสนาอิสลามได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนา คือ นำผู้สูงอายุไปละหมาดวันศุกร์ ณ มัสยิดกลาง จังหวัดยะลา และ 7) การให้บริการด้านการฌาปนกิจ ในกรณีที่ผู้สูงอายุที่มีญาติ หรือ ไร้ญาติ ที่ไม่สามารถจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพหรือหากญาติมีความประสงค์ต้องการนำศพไปบำเพ็ญกุศล ก็จะทำอำนวยความสะดวกตามความประสงค์ของญาติ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ศิริพันธ์ สาสัตย์ และคณะ (2552) ศึกษารูปแบบการปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า บ้านพักคนชรา ดูแลผู้สูงอายุทั้งที่ช่วยเหลือตนเองได้และช่วยเหลือตนเองไม่ได้ มีจุดเด่นคือบริการสวัสดิการสังคม การดูแลด้านสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพ การส่งต่อ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ ใช้กลไกการตั้งมูลนิธิ เพื่อเอื้อในการบริหารจัดการ ผ่านการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม บริการที่มีคุณภาพ เช่น ระบบการป้องกันการติดเชื้อ การส่งต่อ บุคลากรสหสาขาวิชาชีพ การจัดการด้านคุณภาพที่เป็นจุดเด่น เช่น การประชุมทีม แบ่งงาน ตรวจสอบการทำงานและรายงาน ผู้บริหารสนใจติดตามงานอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่สามารถประเมินความ

คุ้มค่าคุ้มทุนได้เนื่องจากเป็นบริการแบบสงเคราะห์ นโยบายสาธารณะที่จำเป็น เช่น การเลี้ยงดู
บุพการี การจัดบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

จากรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ
จังหวัดยะลา ที่ได้กล่าวมาข้างต้นส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุมี
สภาพร่างกายที่แข็งแรงจากเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเท่าที่ตนเองสามารถทำได้ ผู้สูงอายุที่ติด
เตียงร่างกายได้รับการฟื้นฟูที่ดีด้วยการทำกายภาพบำบัดอยู่เสมอจากเจ้าหน้าที่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่
จะมีสภาพจิตใจที่ดีไม่เครียด รักสงบ และบอกรับโลกในงานดี เนื่องจากได้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์
พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลาจัดขึ้น ฉะนั้นเจ้าหน้าที่จึงให้ความ
คิดเห็นว่ารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ
จังหวัดยะลา ยังไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแต่อย่างใด แต่สิ่งที่อยากให้มีปรับปรุงเพิ่มเติม คือ การ
จัดสรรทรัพยากรบุคคลให้พอกับภาระงานและความต้องการของผู้รับบริการ รวมทั้งการจัดสรร
กำลังทรัพยากรที่เหมาะสมกับงานด้วย เพราะการจัดสรรทรัพยากรบุคคลถือมีความสำคัญต่อ
การดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสรรนักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด ที่มีความรู้โดยตรงมาดูแล ทั้งนี้
เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุให้ดีขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา ชูวรรณะปกรณ์ และ
คณะ (2550) ศึกษาการดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาในสถานสงเคราะห์คนชรา พบว่า สถาน
สงเคราะห์ต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ มีโรคเรื้อรังและมีภาวะทุพพลภาพ
และการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนภายหลังออกจากโรงพยาบาล อยู่ท่ามกลางความ
ไม่พร้อมของเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ใช่บุคลากรทางด้านสุขภาพ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็น

ประเด็น การศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์
พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผู้สูงอายุทั้งสามคนตอบ
เป็นเสียงเดียวกันว่าทุกรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
บ้านทักซิณ จังหวัดยะลาดีหมด ส่วนความชอบในรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุจะมีความแตกต่างกัน
ตามสภาพความพร้อมของร่างกายผู้สูงอายุแต่ละคน อย่างคุณตาสมชาย ภัคดี จะชอบกิจกรรม
นันทนาการแบบสนุกสนาน เช่น การร้องเพลง เต้นรำ ไปเที่ยว เป็นต้น เพราะสภาพร่างกายของ

คุณต่ายยังมีความแข็งแรงดี ส่วนคุณยายละไม ชัยยาภิจ ชอบกิจกรรมอาชีพะบำบัด เช่น งานประดิษฐ์สิ่งของทำดอกไม้หรือการพับกระดาษเป็นผีเสื้อ การปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น เนื่องจากตนเองจะมีปัญหาเรื่องการเดินของขาที่ไม่ค่อยแข็งแรง สำหรับคุณต่ายเชียร์โชค ไชยอำพร ชอบออกกำลังหรือเล่นกีฬา โดยเฉพาะการเล่นตะกร้อยิงเข้าตาข่ายเป็นสิ่งที่คุณต่ายเชียร์โชคฯ ชอบมากเนื่องจากเดิมเคยเป็นนักกีฬา ซึ่งสภาพร่างกายยังแข็งแรง สอดคล้องกับ *กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2524, หน้า 5) ที่ได้อธิบายความต้องการของผู้สูงอายุที่เน้นถึงความต้องการของผู้สูงอายุโดยยึดแนวคิดของคลาร์ค (Clark) พบว่า ผู้สูงอายุต้องการในสิ่งต่อไปนี้ 1) ต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 2) ต้องการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ชุมชน 3) ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 4) ต้องการเข้าร่วมสนุกกับเพื่อนตามปกติ 5) ต้องการการยอมรับนับถือ 6) ต้องการแสดงออกในผลสำเร็จของตน*

ฉะนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเสริมหรือพัฒนาแล้ว เพราะกิจกรรมที่ทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา จัดให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ และจากการสัมภาษณ์ถึงความพึงพอใจ พบว่า โดยภาพรวมแล้ว ผู้สูงอายุทั้งสามคนมีความพึงพอใจมากต่อรูปแบบการดูแลของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการที่ดีของพี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ที่เปรียบเสมือนลูกๆ หลานๆ มาคอยดูแล จนบางครั้งทำให้ผู้สูงอายุบางคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดีกว่าคนที่บ้านอีก จากที่มีความทุกข์เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลาจัด ประกอบกับการได้รับความจริงใจจากเจ้าหน้าที่ก็สามารถทำให้ความทุกข์เหล่านี้เริ่มจางหายไปบ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ *อังคณา ตันต์เอกคุณ (2545) ศึกษาคุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ในผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราประเภทสามัญจำนวน 7 แห่ง รวม 58 คนผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา มี 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) อาหาร 2) การดูแล 3) สิ่งแวดล้อม และ 4) บุคลากร*

ประเด็น การศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนถึงปัญหา อุปสรรคของการดำเนินการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุที่บางรายไม่สามารถตอบสนองได้เนื่องจากสมองฝ่อ เมื่อเล่นกิจกรรมก็จะไม่สามารถตอบสนองกับกิจกรรมได้ เช่น ไม่สามารถแยกสีได้ หรือไม่รู้จักตัวเลข เป็นต้น ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรม 2) สถานที่ไม่เอื้ออำนวย อุปกรณ์ไม่พร้อม และไม่ได้มาตรฐาน เช่น เครื่องช่วยพยุงมีแต่ไม่สามารถนำมาใช้ได้เนื่องจากเครื่องใหญ่เกินไป ไม่เหมาะสมกับห้องหรือสถานที่ของศูนย์ด้วย 3) ผู้สูงอายุบางรายไม่ให้ความร่วมมือไม่เต็มร้อย เนื่องด้วยสุขภาพไม่เอื้อ ร่างกายอ่อนล้า จนคิดว่าชีวิตไม่มีความหมาย ไม่มีกำลังใจที่จะสู้ เสี่ยงต่อการเข้าสู่สภาวะซึมเศร้า จิตใจไม่สุข เพราะได้รับผลกระทบจากที่บ้าน จากครอบครัว บางรายถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจจากที่บ้านมา และ 4) เจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ที่รับผิดชอบงานด้านการดูแลผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอต่อภาระงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ และขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ *ทัศนาศูวรรธนะปกรณ์ และคณะ (2550) ศึกษาการดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาในสถานสงเคราะห์คนชรา พบว่า สถานสงเคราะห์ต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ มีโรคเรื้อรังและมีภาวะทุพพลภาพ และการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนภายหลังออกจากโรงพยาบาล อยู่ท่ามกลางความไม่พร้อมของเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ใช่บุคลากรทางด้านสุขภาพ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็น ส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้ 1) อยากรให้หน่วยงานที่ดูแลจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีมาตรฐาน 2) อยากรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรร นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักฟื้นฟูสมรรถนะที่มีความรู้เฉพาะด้านมาดูแล ควบคู่กันไปกับพี่เลี้ยง เพราะปัจจุบันเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้สูงอายุมีแค่ความรู้จากที่มีการจัดอบรมมาเท่านั้น และบางเรื่องเป็นการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ที่สำคัญอยากให้มีการคัดแยกประเภทผู้สูงอายุที่ป่วย และมีเจ้าหน้าที่ดูแลเฉพาะทาง เพื่อการพัฒนาฟื้นฟูดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ *อังคณา ตันต์เอกคุณ (2545) ศึกษาคุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยใช้**

เทคนิคการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ในผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราประเภทสามัญจำนวน 7 แห่ง รวม 58 คนผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา มี 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) อาหาร 2) การดูแล 3) สิ่งแวดล้อม และ 4) บุคลากร ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงคุณภาพการดูแลความคาดหวังของผู้สูงอายุที่ต้องรับการดูแลจากสถานสงเคราะห์คนชรา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดบริการ และพัฒนาการดูแลให้มีคุณภาพตามความคาดหวังของผู้สูงอายุ และในการวิจัยทางการแพทย์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2524). การพยาบาลผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เครือญาติ.
- จีราพร ทองดี และคณะ (ม.ป.ป.). ภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข.
- ทัศนาศูววรรณะปกรณ์, ลินจง โปธิบาล และจิตตวดี เจริญทอง. (2550). การดูแลผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาในสถานสงเคราะห์คนชรา. พยาบาลสาร. 35(1): 36-45.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2556). จากปัญหาสู่นโยบาย : ศึกษากรณีผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวชิวิทยาลัยเกริก ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 มิถุนายน - กันยายน 2556.
- ศรีทัชทิมา รัตนโกศล. (2527). สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวประมวลบทความวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพันธ์ุ สาสัถย์ และคณะ. (2552). ศึกษารูปแบบการปฏิบัติกรดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการในประเทศไทย. โครงการวิจัยสนับสนุนโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)
- ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา, (2561). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2561. จากเว็บไซต์ <http://www.bantaksin.go.th/main/index.php>.
- อังคณา ตันท์เอกคุณ. (2545). คุณภาพการดูแลตามความคาดหวังของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.